

Nr 253.

Av herr **Larsson, Edward**, om *ändring i fattigvårdslagens bestämmelser rörande hemortsrätt.*

De ständiga processerna om hemortsrätt torde vara bland de frågor, som mer än andra giva fattigvårdsstyrelserna anledning till bekymmer och mycket arbete samt för kommunernas del onödiga kostnader genom högre arvoden till fattigvårdsstyrelsernas ordförande och anlåtande av advokater. Det är särskilt sådana fall där hemortsrätten är oklar och omstridd som vålla svårigheterna. Icke nog med de ökade kostnaderna och besvären utan dessa processer åsamka dessa stackars människor som äro ovälkomna vart de vända sig, obehag och tråkigheter. Det nuvarande systemet har medfört och synes utveckla sig därhän, att man nu tillgriper de allra mest orimliga och orättvisa vägar och medel för att komma ifrån den ekonomiska börda en omtvistad hemortsrätt kan medföra. Till och med på rena landsbygden hava vederbörande fattigvårdsstyrelser i många fall kommit rätt långt i konsten att komma ifrån en icke önskad familj. Ofta får också en kommun icke kännedom om de stämplingar som tilläventyrs kunna vara riktade mot den, förrän det är försent och kan därför icke vidtaga de mått och steg som äro nödvändiga för att skydda sig. De åtgärder som vidtagits äro i sådana fall i allmänhet väl förberedda och man har förstätt omgärda dem med nödig sekretess. En undersökning bland kommunerna ute i landet rörande denna fråga skulle säkert giva vid handen en mängd mindre glada överraskningar.

En fråga som i samband härmed icke kan förbigås med tystnad äro de ödesdigra verkningar den nuvarande fattigvårdslagen på denna punkt medför. Särskilt i dessa tider, då de ekonomiska synpunkterna dominera, kan man nog utgå ifrån, att där av omstridd hemortsrätt förekommer så inriktas vederbörande fattigvårdsstyrelser och dess ordförandes synpunkter mer än eljest på möjligheten att komma ifrån kravet, och härom kan man naturligtvis ingenting säga så länge man är lojal och villig att följa lag och författning. Tyvärr synes man i allt större utsträckning bliva mindre nogräknad med de medel som användas för att nå önskat mål. Det är här faran tillstöter. Skola på detta område förhållandena bestå så är fara värt, att den åsikten snart vinner rotfäste bland den stora allmänheten, att lagar och författningar äro till för att kringgås. Nödgas man på detta område förfara svekfullt, så varför inte på andra? Det är en farlig skola förlagd till så gott som varje kommun i hela landet.

För att i någon mån belysa det orimliga och ohållbara i nuvarande förhållanden tillåter jag mig anföra några exempel:

År 1925 födde en kvinna H. bosatt i Ö. kommun tvillingar, vilka utlämnades till en fostermor. Ö. kommun betalade till denna för barnens vård och underhåll 60 kronor pr månad för åren 1925—1928.

Genom kyrklig vigsel den 30 mars 1928 ingick H. äktenskap med en man, som inflyttade till L. den 24 april 1928 och utflyttade från L. den 24 april 1929.

I februari 1930 ingav fostermmodern till K. B. yrkande om underhållsbidrag med 50 kronor pr månad för barnen i fråga.

Under år 1929 synes av handlingarne icke framgå, att fostermmodern erhållit något bidrag till barnen, alltså under den tid som erfordrades för att Ö. kommun skulle komma ifrån saken. Det är att märka, att fostermmodern icke är i sådana ekonomiska omständigheter att hon kan anses vare sig ha råd till eller vara villig till, att de bidrag som utgått under 1925—28 skulle indragas. Det är möjligt att hon icke direkt erhållit något till underhåll av barnen, men trovärdiga upplysningar förmåla att ett större belopp utbetalts för visst ändamål.

Ehuru mannen, som omförmälda kvinna gifte sig med, icke varit bosatt i L. mer än ett år från den 24 april 1928 till den 24 april 1929 har Länsstyrelsen ålagt L. kommun att dels gottgöra en annan kommun för vad den utlagt för tiden från mars 1930 uppgående till c:a 900 kronor, dels underhålla barnen till dess behovet av fattigvård upphört, vilket torde vara liktydigt med tills de fyllt 16 år. Få de leva torde kostnaderna i sin helhet icke kunna uppskattas lägre än c:a 6,000 kronor. Nog måste väl ändå ett sådant fall anses orimligt betungande för en kommun med 1,350 skattekrona och en skatt uppgående till 15 kronor pr skattekrona.

Det är att märka att vederbörande i L. kommun icke hade en aning om nämnda barn, förrän krav på underhåll kom.

Drängen S. inflyttade till B. kommun år 1921 och utflyttade därifrån våren 1923, gifte sig 1924 med en kvinna, som hade 2 barn utom äktenskapet, dessa fingo då mannens hemortsrätt. År 1931, 8 år efter mannen utflyttat kommo krav på att B. kommun skulle omhändertaga familjen och B. ålades av vederbörande myndighet att dels genast utbetala 2,400 kronor för barnens hittillsvarande underhåll, dels underhålla barnen tills de fyllt 16 år.

Skatten i B. kommun är för innevarande år 15,50 kronor pr skattekrona.

Även i detta fall hade man inom kommunen ingen som helst vetskap om dessa barn, förrän det framställdes krav på underhåll och ersättning för havda utgifter.

I sistnämnda kommun ökades på grund av denna extra utgift skatten med över en krona pr skattekrona.

En icke ovanlig metod i syfte att befria kommun från fattigvårdsutgifter är, att fattigvårdsstyrelserna medverka till äktenskap, som för både kontrahen-

terna och samhället bliva ödesdigra. Exempel härå kunna angivas från skilda delar av landet.

Handlingar som belysa detta skola överlämnas till vederbörande utskott.

Såsom ytterligare skäl för en ändring i bestående förhållanden torde kunna anföras den ökade arbetsbörda som pålægges Länsstyrelserna genom de många processerna.

I allmänhet är befolkningen särskilt på landsbygden icke mycket benägen för flyttningar och för dessa som äro så att säga bofasta föreligga inga svårigheter. Vad som vållar bekymren är dels ja kanske huvudsakligen utom äktenskap födda barn och ingångna giftermål med mödrar till sådana. Kunde man komma tillrätta med dessa kategorier skulle mycket vara vunnet. Något svårare torde kanske bliva att draga gränsen för personer som så att säga draga land och rike omkring och ofta av en ren tillfällighet efter endast några dagars vistelse i en kommun bliva skrivna där. Men även i sådana fall torde en blivande utredning kunna finna en lösning, varigenom de nu så ojämnt och orättvist betungande fattigvårdsutgifterna bliva mera rättvist fördelade på större enheter, exempelvis staten eller landsting.

Av vad ovan anförts torde med all tydlighet framgå, att det icke är bra som det är och att något behöver göras för att vinna rättelse i missförhållandena på detta område. Jag tillåter mig därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till ändrade bestämmelser i nu gällande fattigvårdslag rörande hemortsrätt, så att de nu i hög grad florerande fattigvårdsprocesserna onödiggöras, samt att utgifter av fattigvårdskaraktär till utom äktenskapet födda barn och deras mödrar samt personer, som icke haft stadigvarande hemvist inom den kommun, där han eller hon är skriven, överföras på staten eller landsting.

Stockholm den 21 januari 1932.

Edw. Larsson.
